

OBRAZY ZE ŽIVOTA MÉHO

VEČER NA BEZDĚZU

Bude snad mnohému podivné, že obrazy ze života mého s večerem počínám, jako by v tak mladistvém již věku nade mnou se soumračilo? – I mně samému divné to přichází, že skoro všecko u mě s večerem počíná, a sice tak, že jsem uvykl počátek všeho večerem a večer počátkem všeho považovati; a tak se mně i mladost má, první věk života mého, večerem býti zdá; taktéž, kdykoliv jsem srovnání života lidského s rozdíly celého dne četl, soudil jsem, že by neslušelo čas dětinství a mladosti první s jítrem srovnávati, jako by neměla léta jinošství polednem slouti, jako by se neslušelo věk mužný k odpolední a stáří k večeru a noci připodobniti, nybrž vzdy se mi podobalo, jako by se patřilo dětinství večerem, věk jinocha nocí a tak po sobě nazývati.

Neb člověk dítětem vstoupí ve svět tento; – v růžových červáncích plane země v objetí večerním jako krásný tichý obraz; jen nejbližší krajina jest jasná, jen jí lze dohlédnouti; dálné hory před i za námi jen co šeré stíny se míhají po večerním nebi. Tak tichá se objevuje země s tvory svými v jasném oku, v nevinné duši dítěte; ono nespatri, než co mu nejbliže, nezná přešlost, nehádá v budoucnost; vše mu tichý, krásný slibuje život, ono v nevinnosti své žije co v zá-pachu luhů večerních; věk jeho rychle pomine, rychleji než večer jarní.

Blíž a blíže pak večer přichází k noci; hvězda za hvězdou vystoupá na obzoru blankytného nebe, jako sen za snem, žádost po žádosti v duchu jinocha. Zponenáhla ztratí tento

ze zraků svých zem, na které žije, jak ji hustá zahalí, jako ji temná víc a více by kryla noc. On jen vzhůru vzhůru touží ke snům svým, k nesčíslným hvězdám obrazotvornosti své. Výborně věk tento nazval jazyk náš jinoštvím; 5 mládec ve věku tomto jest cizincem, jest jinochem zemi naší, on v jiných bloudí říších, vzhůru se vzpíná letem myšlenek svých, stojí sám, nevidí nic než přeludy vlastních obrazů svých.

Než čím výš a výše vystoupil, v tím chladnější vešel 10 noci stín; posléz nechce býti sám, touží po dni, sestoupá níž a níže a vrací se k zemi zpět; – teď jest mužem a jitro jeho vzejde; sny jeho zacházejí jako hvězdy noční v ranní záři a on navrácenou sobě zemi v jitřním, v novém světle uhlídá, miluje a žije v ní. – Po tém nastoupí poledne. 15 Umdlžený člověk hledá chladící stín hustého křoví, aby odpočinul po práci své. Všecko mlčí, všude ticho, všecko tiskne vedro polední. Člověk polehne v stínu; v polední páře se míhá tichá země kolem něho jako obraz jeho dětských let; ostatní tvorové v povzdálí jeho stojí co poloza- 20 padlé, polouhaslé plamínky, až posléze v bezsenném sny jeho pohynou spaní.

Tak považují rozdíl věku lidského; tak mně večer jasný vzdy uzpomene mladost mou, až někdy šedivý hlavu mou 25 krýti bude vlas, až parného poledne slunce sníží šíji mou; a tak i teď při prvním obraze mladosti mé večerní mně vstoupilo šero. – Nebyl však to večer zimný a chladný, s jakým se počínají obrazy ze života mého; jasný příjemný večer, jaký nastoupí po bouři odpolední, nalezl mne v zřičeninách hradu bezděžského.

30 Nade mnou plynuly šedé obláčky co stáda beránek, za horami však černé husté zapadaly mraky, temnější nade tmavé stíny horní, v které zapadající se stápeklo slunce. Od východu nový měsíc vycházel a veliký Hirschbergský rybník se stkvěl polou v slunečné záři, polou ve mdlém světle

měsíce. Nad Hirschbergem hustý se dmul kouř, až pojednou rozevřev vyhlížel co obruba temná jasněkrásného obrazu; neb za rozpuklinou jeho stál zřícený hrad Jestřabí, co loď mořská, v pestrých barvách oblé důhy jako za barevným závojem. Teď za horami vycházela slunce vzdálených světů, – naše již zapadlo, a slavné noci tichá hrůznost lehla na prsa má v zříceninách velkých. 5

Tišeji a slavněji bylo kolem, lesy temně hučely, z daleka bylo slyšeti hlasné houkání a štěkání psů; zrovna pod horou zněly zvonky vracujících se krav. 10

Po hoře si zahrával chladný vítr a zanášel sem tam požloutlé listí. Mnohý list letěl dolů po hoře, bylo mu zde samotno, smutno, pusto v zříceninách těchto; on letěl odsud z chladné výše, aby zemřel dole mezi kvítím polním, blíže srdci lidskému; tak sestupují králové v stáří šedém z trůnů zlatostkvoucích, aby sotva navrácení životu zemřeli v náručí lásky mezi lidem svým. 15

I mně zde bylo samotno a truchlivo. Ještě jednou prošel jsem zříceniny slavné, ještě jednou pohlédl jsem v zbořenou kapli, a pak jsem kráčel k nejnvnitřnější bráně po hladkém velkém kamení asi přes sto kroků dlouhou cestou. Nade mnou se koupala veliká kulatá věž v čistém papršku nového měsíce; okna zříceného kláštera v polosvětle míhala se pod ní; a vzdy se mi zdálo, jako by vyhlídaly šedé hlavy zemřelých mnichů ze zřícené kobky své v tichou noc. Doleji stálo někdejší vězení krále Václava, rozeznávající se od kláštera starou černou stavbou, a nejbliže brány menší věž. Teď jsem došel brány; husté křoví zamezovalo východ a s ní dolu houpal se štíhlý stromek, jako by pozdravoval odcházejícího. Po levé ruce vzdy dolů po hoře stálo čtrnácte nově bílených kapliček, při kterýchž poutníci na křížové cestě pobožnost svou vykonávají. Vycházím ze brány, dole pode mnou míhala se světýlka po utichlé vsi. „Ha! Co to?“ – přede mnou na několik kroků v stínu stověkého 20 25 30

buku v prach ponížena před svatým obrazem ležela hlavou o kapličku podepřená bílá ženská postava; podle ní stála nůše. Přistoupím blíže. V nůši na prádle a jiných potřebách pocestné ležela malá dětská rakev. Květinami a obrázky ozdobené bylo v ní malé děťátko složené, jako by dřímalo, svatojánská muška třpýtila se na sněhobílém čelíčku. Zdola zněl smutný hlas zvonku upomínaje lid po klekání k modlitbě za zemřelé. Vzhlednu vzhůru; velká věž stála co přístrach noční nad námi, ostatní zříceniny byly co rozprostřený její plášť. Budím modlící se poutnici. Ona povstane; vysoká postava.

„Kam tak pozdě na modlení?“ táži se.

„Tam nahoře nocleh náš,“ odpoví dutým hlasem, vezme nůši a volným krokem zmizí v ouzké bráně; já jsem kráčel
15 dolů po hoře a po krátkém čase byl jsem ve vsi.

Stojím před nízkou zdí; tuto jest hospoda, zdálo se mi, neb právě tak ohražená byla hospoda, z které jsem před večerem na horu vyšel; více jsem pro šero nemohl rozeznati; „zde odpočinu v pevném snu po dnešní pouti mé!“
20 Vejdu otevřenými dvírkami a stojím uprostřed veského hřbitova,

„kde pod mohylami tiší mrtví spí!“

Zaražený se vrátím zpět a teprv po dlouhé chvíli našel jsem hospodu mou.

25 Před slunce východem byl jsem opět na hoře, hledaje postavu, s kterou jsem se na noc sešel. Nikde nic. Na západní straně nad malou zahrádkou byl nový hrob a vycházející slunce zlatilo malý křížek na nízkém růvku. Odcházel jsem dále do kraje k východu, vstříc vycházejícímu slunci.
30 O poutnici noční neslyšel jsem nikdy více.